

טיוטת חוק קרן חינוך ארצות-הברית - ישראל, התשע"ז-2017 - הסמכת ועדת השרים

לענייני חקיקה

הצעה להחלטה

מחליטים:

- א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק קרן חינוך ארצות-הברית – ישראל, התשע"ז-2017, המצ"ב.
- ב. להסמיק את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה את נוסחה של הצעת החוק שתוגש לכנסת.
- ג. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להקדים את הדיון בהצעת החוק.
- ד. בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להתיר את הקריאה השנייה על הצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

משרד החוץ מבקש לקדם מזה זמן רב את הצעת חוק קרן חינוך ארה"ב-ישראל, אשר יעגן בחוק את ההסכם בין ממשלת ישראל ובין ממשלת ארצות הברית בדבר מימון תכניות מסוימות לחליפין בשדה החינוך משנת 1956 (להלן: "ההסכם"). ההסכם מיושם בפועל מאז חתימתו, אולם הוראותיו טרם עוגנו בחקיקה.

מעבר למחויבות הבינלאומית של ישראל מול ממשלת ארצות הברית, לישראל יש אינטרס רב במימוש ההסכם. בשנים האחרונות, היעדר הסדרה בדין הקשה הלכה למעשה על פעילותה השוטפת של הקרן, יצר תלות של הקרן בשגרירות ארצות הברית בישראל ופגע באינטרס הישראלי בפעילות הקרן. מזה זמן, ישנן אף פניות בדרג מדיני בכיר מצד ממשלת ארצות הברית בדרישה לעיגון הוראות ההסכם בדין הישראלי. בהתאם, לאור פיזור הכנסת בסוף חודש מרץ והאינטרס המדיני, מבוקש להעביר את טיוטת החוק בהליך מקוצר במסגרתו תוסמך וועדת השרים לדון על דעת הממשלה בטיטוט החוק ולהניחה בהקדם על שולחן הכנסת.

מטרתו של החוק המוצע הינה לתת תוקף חוקי להסכם, באופן שייקל על פעילותה השוטפת של הקרן. זאת, בדומה לחוקים נוספים שנתנו תוקף חוקי להסכמים בין מדינותיים אשר מתוקפם הוקמו קרנות דו-לאומיות שונות, כגון הקרן הדו-לאומית למחקר ולפיתוח תעשייתיים, קרן גרמניה-ישראל למחקר ולפיתוח מדעי, קרן המדע הדו-לאומית ועוד.

על מנת להגשים מטרה זו, הצעת החוק מציעה לקבוע שהקרן תהיה תאגיד הכשר לכל זכות, חובה ופעולה משפטית, כפי שמופיע בהסכם, וכן מעגנת את הפרקטיקה הנוהגת כיום על בסיס ההסכם בכל הנוגע לפטור ממיסים המוענק לקרן ולגורמים מסוימים הפועלים מטעמה.

יצוין כי הצעת החוק נוסחה באופן שמיישם את הוראות ההסכם, וכי הנוסח אושר על ידי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט כלכלי) ותואם עם המשרדים הרלוונטיים, לרבות משרד הפנים ורשות המסים

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

בחוק זה מוצע לעגן בדין הפנימי הסכם אשר כיום כבר מיושם בפועל. לכן, לא תהיה לעצם עיגונו של ההסכם בחוק השפעה נוספת על תקציב המדינה.

תקציב

אין השפעה

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין השפעה

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

כאמור בדברי ההסבר

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת היועץ המשפטי למשרד החוץ

סיווגים

סיווג ראשי: 07 חקיקה ממשלתית ;

תחום פעולה עיקרי: 01 חוץ וביטחון ; 03 נושאים אזרחיים

מוגש על ידי ראש הממשלה ושר החוץ

י"ד באדר התשע"ז

12 במרץ 2017

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

טיוטת חוק קרן חינוך ארצות הברית – ישראל, התשע"ז-2017

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

בשנת 1956 נחתם הסכם בין מדינת ישראל לבין ארה"ב במסגרתו הוקמה קרן החינוך ארה"ב ישראל (USIEF). ההסכם נחתם על מנת לשלב את ישראל במסגרת תכנית פולברייט, אשר מטרתה להביא לקירוב והבנה בין המדינות באמצעות חילופי סטודנטים ומרצים מצטיינים. בשנת 1962 נחתם הסכם מתוקן אשר החליף את ההסכם משנת 1956 והוא תוקן שוב בשנת 1967 ובשנת 1985. ההסכם מיושם בפועל מאז חתימתו, אולם הוראותיו טרם עוגנו בדין הפנימי.

מטרתו של החוק המוצע הינה לתת תוקף חוקי להסכם הבין – מדינתי בין ארצות הברית לישראל בעניין קרן החינוך ארצות הברית ישראל, באופן שיקל על פעילותה השוטפת של הקרן בהתאם להסכם. זאת, בדומה לחוקים נוספים שנתנו תוקף חוקי להסכמים בין מדינותיים אשר מתוקפים הוקמו קרנות דו-לאומיות שונות, כגון הקרן הדו – לאומית למחקר ולפיתוח תעשיינים, קרן גרמניה – ישראל למחקר ולפיתוח מדעי ועוד.

כדי להגשים מטרה זו, טיוטת החוק קובעת כי הקרן תהיה תאגיד הכשר לכל זכות, חובה ופעולה משפטית, כפי שמופיע בהסכם, וכן מעגן את הפרקטיקה הנוהגת כיום על בסיס ההסכם בכל הנוגע לפטור ממיסים המוענק לקרן ולגורמים רלוונטיים.

מעבר למחויבות הבינלאומית של ישראל מול ממשלת ארצות הברית, לישראל יש אינטרס רב במימוש ההסכם. בשנים האחרונות, היעדר הסדרה בדין הקשה הלכה למעשה על פעילותה השוטפת של הקרן, יצר תלות של הקרן בשגרירות ארצות הברית בישראל ופגע באינטרס הישראלי בפעילות הקרן. מזה זמן, ישנן פניות מצד ממשלת ארצות הברית בדרישה לעיגון הוראות ההסכם בדין הישראלי. בהתאם, לאור האינטרס המדיני, ולנוכח יציאת הכנסת לפגרה בסוף החודש, מתבקש להסמיק את ועדת השרים לענייני חקיקה ואכיפת החוק לדון על דעת הממשלה בטיטוט החוק, ולבקש מוועדת השרים להניח את הצעת החוק בהקדם על שולחן הכנסת, וכן לפנות לוועדת הכנסת בבקשה כי תחליט על פטור מחובת הנחת טיוטת החוק בהתאם לסעיפים 81(ג) ו-88(ב) לתקנון הכנסת.

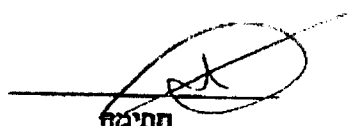
קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בתיאום עם המשרדים הרלוונטיים, ובהתאם לסעיף 20.3 להנחיות היועץ המשפטי לממשלה 2.3100, מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק המוצע, למעט סעיפים 4, 5, ו-6(א), יהיה ביום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000). יחד עם זאת מוצע לקבוע כי הוראות סעיף 4(ב), בנוגע לפטור מארנונה על נכסים המוחזקים על-ידי הקרן והמשמשים לצרכיה, יחולו מיום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000) ואילך. זאת מאחר שבפועל ניתן לקרן פטור מתשלום ארנונה עבור הנכס המשמש כמשרד הארגון החל מהמועד האמור.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם :
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט כלכלי) סמך את ידו על הצעת החוק. בנוסף אישרו את
טיוטת החוק גם יועמ"ש רשות המסים ויועמ"ש משרד הפנים.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה :

אין מניעה משפטית בטיטת החוק ובהצעת ההחלטה.

חתימה

משנה ליועץ המשפטי למשרד החוץ

תפקיד

חמר קפלן-תורג'מן

שם

טיוטת חוק קרן חינוך ארצות-הברית – ישראל, התשע"ז-2017

א. שם החוק המוצע

קרן חינוך ארצות-הברית – ישראל, התשע"ז-2017

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו:

מטרתה של תכנית פולברייט הינה להביא לקירוב והבנה בין המדינות באמצעות חילופי סטודנטים ומרצים מצטיינים. ההסכם לשילובה של ישראל בתוכנית זו ("ההסכם") נחתם על ידי שתי המדינות בושינגטון ביום 26 ביולי 1956. במסגרת ההסכם, הוקמה קרן החינוך ארצות-הברית – ישראל (USIEF). ביום 22 ביוני 1962, חתמו שרת החוץ דאז של מדינת ישראל, גבי גולדה מאיר, ושגריר ארצות-הברית בישראל מר וולוורת בארבור, על הסכם מתוקן אשר החליף את ההסכם משנת 1956. עוד תוקן ההסכם בשנת 1967 ובשנת 1985. לפעילות הקרן ולשיתוף הפעולה המדעי והמחקרי אותו היא מקדמת חשיבות רבה; שיתוף פעולה זה מאפשר לסטודנטים ולמרצים הישראלים גישה למקורות הידע והמחקר הטובים ביותר בעולם. בה בעת, פעילות הקרן חושפת בפני העולם האקדמי את האיכות והמצוינות הישראלית אשר זוכים להערכה רבה. מטרתו של החוק המוצע הינה לתת תוקף חוקי להסכם הבין-מדינתי בין ארצות-הברית לישראל בעניין קרן החינוך ארצות-הברית-ישראל, באופן שיקל על פעילותה השוטפת של הקרן בהתאם להסכם. זאת, בדומה לחוקים נוספים שנתנו תוקף חוקי להסכמים בין מדינותיים אשר מתוקפים הוקמו קרנות דו-לאומיות שונות, כגון הקרן הדו-לאומית למחקר ולפיתוח תעשייתיים, קרן גרמניה-ישראל למחקר ולפיתוח מדעי, קרן המדע הדו-לאומית ועוד. על מנת להגשים מטרה זו, החוק מציע שהקרן תהיה אישיות משפטית נפרדת הכשרה לכל זכות, כפי שמופיע בהסכם, וכן מעגן את הפרקטיקה הנוהגת כיום על בסיס ההסכם בכל הנוגע לפטור ממיסים המוענק לקרן.

ג. עיקרי החוק המוצע

כמפורט בחלק הכללי ובדברי ההסבר.

ד. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

הוראות חוק זה יחולו על אף האמור בכל דין.

ה. היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה אישר כי אין קשיים משפטיים

בטיוטת החוק.

ו. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, על תקנים במשרדי הממשלה ועל

ההיבט המינהלי

בחוק זה מוצע לעגן בדין הפנימי הסכם אשר כיום כבר מיושם בפועל. לכן, לא יהיה לעצם עיגונו של ההסכם בחוק השפעה נוספת על תקציב המדינה.

ז. התייחסות משרדי הממשלה והציבור

לא התקבלו הערות לאחר הפצת התזכיר. במסגרת הכנת טיוטת החוק, הוטמעו התייחסויות משרדי הממשלה הרלוונטיים להצעת החוק.

ח. נוסח החוק המוצע:

טיוטת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק קרן חינוך ארצות-הברית – ישראל, התשע"ז-2017

הגדרות	1. (א) בחוק זה –
"ההסכם" – ההסכם בין ממשלת ישראל ובין ממשלת ארצות הברית של אמריקה בדבר מימון תכניות מסוימות לחליפין בשדה החינוך, שנכנס לתוקפו ביום כ' בתמוז התשכ"ב (22 ביוני 1962), לרבות התיקונים להסכם שנכנסו לתוקפם ביום י"א באדר ב' התשכ"ז (23 במרס 1967) וביום ח' בשבט התשמ"ה (30 בינואר 1985) באמצעות חילופי אגרות בין ארצות הברית של אמריקה (להלן – ארצות הברית) לישראל; "קרוב", של אדם – בן זוגו, וכן ילדו וילדו של בן זוגו שהם קטינים; "הקרן" – קרן חינוך ארצות הברית – ישראל (USIEF);	
(ב) בחוק זה תהא לכל מונח המשמעות שיש לו בפקודת מס הכנסה, אלא אם כן יש הוראה מפורשת אחרת.	
הקרן – תאגיד	2. הקרן היא תאגיד כשר לכל זכות, חובה ופעולה משפטית.
ניהול הקרן	3. הקרן תנוהל לפי ההסכם.
פטור ממסים לקרן	4. (א) רהיטים, ציוד, אספקה וכל שאר המצרכים המיועדים לשימושה הרשמי של הקרן, יהיו פטורים בישראל מכל סוגי המס.
(ב) כל הכספים והנכסים המשמשים לצרכי הקרן, וכל פעולותיה הרשמיות של הקרן במסגרת מטרותיה, לרבות קניית אמצעי תובלה, יהיו פטורים ממסים כלשהם, לרבות ארנונה על נכסים המוחזקים בידי הקרן והמשמשים לצרכיה, למעט היטל או אגרה.	
(ג) הפטור כאמור בסעיף זה, ככל שהוא נוגע למס ערך מוסף על רכישות בישראל, יוענק בדרך של החזר.	

5. פטור ממיסים לאזרחי ארצות הברית ובעלי מענק מטעמה העוסקים בפעולות חינוכיות מטעם הקרן

(א) אזרחי ארצות הברית המועסקים על ידי הקרן בישראל ובעלי מענק מטעם ארצות הברית העוסקים בפעולות חינוכיות בחסות הקרן -

(1) יהיו פטורים ממס הכנסה בישראל בשל הכנסה המתקבלת במישרין מכספי הקרן ;

(2) וכן קרוביהם הנלווים אליהם, יהיו פטורים ממסים על רכושם האישי המיועד לשימוש, למעט היטל או אגרה.

(ב) בסעיף זה, "רכוש אישי" - למעט נכס שחלה לגביו חובת תשלום ארנונה.

6. תחולת חוק הביטוח הלאומי על אזרחי ארצות הברית ובעלי מענק מטעמה העוסקים בפעולות חינוכיות מטעם הקרן

(א) דין אזרחי ארצות הברית המועסקים על ידי הקרן בישראל וכן בעלי מענק מטעם ארצות הברית המועסקים בישראל בפעולות חינוכיות בחסות הקרן, יהיה כדין אזרחי ארצות הברית המועסקים על ידי שגרירות ארצות הברית, בנוגע לתשלום דמי ביטוח ולזכאות לגמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן - חוק הביטוח הלאומי).

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכויותיהם של אזרחי ארצות הברית המועסקים על ידי הקרן בישראל, בשל תקופות שקדמו ליום תחילתו של חוק זה אשר שולמו בעדן דמי ביטוח לפי חוק הביטוח לאומי.

7. ביצוע שר החוץ ממונה על ביצוע חוק זה.

8. תחילה ותחולה (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיפים 4, 5 ו-6(א), ביום כ"ג בטבת התש"ס 1 (בינואר 2000).

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), הפטור מארנונה על נכסים המוחזקים בידי הקרן והמשמשים לצרכיה כאמור בסעיף 4(ב), יחול מיום כ"ג בטבת התש"ס 1 (בינואר 2000) ואילך.

דברי הסבר

כללי תכנית פולברייט היא תכנית שמטרתה להביא לקירוב ולהבנה בין מדינות באמצעות חילופי סטודנטים ומרצים מצטיינים. ההסכם לשילובה של ישראל בתכנית זו (להלן - ההסכם) נחתם בידי ישראל וארצות הברית בווישינגטון ביום י"ח באב התשט"ז (26 ביולי 1956). במסגרת ההסכם, הוקמה קרן החינוך ארצות הברית - ישראל (USIEF) (להלן - הקרן). ביום כ' בתמוז התשכ"ב (22 ביוני 1962), חתמו שרת החוץ של מדינת ישראל דאז גבי גולדה מאיר, ושגריר ארצות-הברית בישראל דאז מר וולוורת בארבור, על הסכם מתוקן אשר החליף את ההסכם משנת 1956. עוד תוקן ההסכם בשנת 1967 ובשנת 1985.

לפעילות הקרן ולשיתוף הפעולה המדעי והמחקרי שאותו היא מקדמת, חשיבות רבה. שיתוף פעולה זה מאפשר לסטודנטים ולמרצים הישראלים גישה למקורות הידע והמחקר הטובים ביותר בעולם. בה בעת, פעילות הקרן חושפת בפני העולם האקדמי את האיכות והמצוינות הישראלית אשר זוכות להערכה רבה.

מטרתו של החוק המוצע היא לתת תוקף חוקי להסכם הבין-מדינתי האמור בין ארצות הברית לישראל בעניין קרן החינוך ארצות הברית-ישראל, באופן שיקל על פעילותה השוטפת של הקרן בהתאם להסכם. זאת בדומה לחוקים נוספים שנתנו תוקף חוקי להסכמים בין-מדינתיים אשר מתוקפם הוקמו קרנות דו-לאומיות שונות, כגון הקרן הדו-לאומית למחקר ולפיתוח תעשייתיים, קרן גרמניה-ישראל למחקר ולפיתוח מדעי, קרן המדע הדו-לאומית ועוד.

כדי להגשים מטרה זו, מוצע לקבוע שהקרן תהיה אישיות משפטית נפרדת הכשרה לכל זכות, כפי שמופיע בהסכם, וכן מוצע לעגן את הפרקטיקה הנוהגת כיום על בסיס ההסכם בכל הנוגע לפטור ממיסים המוענק לקרן.

סעיף 2 לצורך ניהול הקרן ובהתאם להתחייבויותיה של ישראל הכלולות בהסכם, מוצע שהקרן תהיה תאגיד הכשר לכל זכות, חובה ופעולה משפטית.

סעיף 3 סעיף זה נועד לאפשר את קיום ההוראות המנויות בהסכם הקרן ואת פעילותה השוטפת של הקרן בהתאם להסכם.

סעיפים 4 ו-5 סעיפים אלה מעגנים את נוסח סעיף 9 להסכם, אשר מעניק פטור מתשלום מיסים לקרן, לאזרחי ארצות הברית המועסקים על-ידה, ולאזרחי ארצות הברית בעלי מענק מטעמה העוסקים בפעולות חינוכיות בחסות הקרן. זאת, בדומה לפטור שהוענק לקרן גרמניה-ישראל למחקר ולפיתוח מדעי, לקרן למחקר ולפיתוח חקלאיים של ארצות-הברית וישראל, לקרן הדו-לאומית למחקר ולפיתוח תעשייתיים ולקרן המדע הדו-לאומית. אשר לפטור ממס על הכנסה בישראל, הוסכם כי רק ההכנסה המתקבלת במישרין מכספי הקרן, פטורה ממס הכנסה. הכנסה שמקבלים עובדי הקרן ובעלי מענק שהם אזרחי ארצות הברית, ובני משפחותיהם, מכל מקור אחר בישראל, אינה נכללת במסגרת הפטור האמור.

סעיף 6 סעיף זה מעגן את תזכיר ההסכמה בין ממשלת ישראל לבין ממשלת ארצות

הברית בדבר ההסכם, בנוגע לתשלומי ביטוח לאומי של אזרחי ארצות הברית המועסקים על ידי הקרן. לפי הסעיף המוצע דין עובדי הקרן בישראל שהם אזרחי ארצות הברית, וכן בעלי מענק של ארצות הברית המועסקים בישראל בפעולות חינוכיות בחסותה של הקרן יהיה כדין אזרחי ארצות הברית המועסקים על ידי שגרירות ארצות הברית, בנוגע לתשלום דמי ביטוח לאומי ולזכאות לגמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

סעיף 7 מוצע לקבוע כי שר החוץ יהיה ממונה על ביצוע החוק המוצע.

סעיף 8 מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק המוצע, למעט סעיפים 4, 5 ו-6(א) שבו, יהיה ביום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000).

יחד עם זאת מוצע לקבוע כי הוראות סעיף 4(ב) המוצע, בנוגע לפטור מארנונה על נכסים המוחזקים על-ידי הקרן והמשמשים לצרכיה, יחולו מיום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000) ואילך. זאת מאחר שבפועל ניתן לקרן פטור מתשלום ארנונה עבור הנכס המשמש כמשרד הארגון החל מהמועד האמור.